

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető
küldemények a szerkesztő-
nek, anyagiak a laptulaj-
donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
többszöri hirdetésnél olcsóbb.
Nyilttér sora 25 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél
30 kr.

A hirdetések Bittermann
Nándor könyv- és könyvnyom-
dáiban és a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Restauráció előtt.

három hónap alig választ el bennünket a városi tisztújítástól és ezen idő közelsége dacára sem nyilvános helyeken, sem magánértekezleteken, sőt még a helyi lapokban sem mutatkozott idevonatkozólag semmiféle üdvös mozgalom.

Nem is csoda; mindenki tudja és érzi, hogy kevés olyan férfiúval rendelkezünk, akik a közügyek élére méltán odaillenek; ezek a kevesek pedig nem mutatnak hajlandóságot a fontosságuk mellett is szerény állások elfogadására. Különbösen is oly kicsinyek a fizetések, hogy azokért magukért csak oly ember vállalkozhatik városi hivatalra, aki hirtelenében jobb megélhetési módot nem talál. Ha nem is helyes nézet, de érdekes a fölemlítésre, amit egy radikális polgár mondott: Leghelyesebb volna a tisztí kar létszámát felére leszállítani, a mellőzöttek fizetését a megmaradtaknak adni s aztán teljes odaadásra, munkára szorítani őket.

Tény, hogy közadóból élőködő városunkra nagy a meglevő tisztí kar. 25000 lakosra mi nek két pénzért megfelelő számú személyzettel? azt magyarázat nélkül alig lehet megérteni. A nagy Bács-Bodrogh megyének 5 6 ezer árvara van három ügyésze; Zombor városa maga tart kettőt. Ezen és hasonló személyzeti megtakarítások mellett lehetne aztán új költségek nélkül olyan fizetést adni az oszlopos főtisztviselőknek, kiknek városunk jövője megfordul, amilyenért rátermett emberek is vállalkoznának.

Tagadhatlan, hogy egy városnak a polgármester és főkapitány adja meg a színét. Ha van az elsőben kezdeményező és reprezentáló képesség, a másodikban energia és valamennyi lelkiismeretesség: akkor azon városnak, bármily szegény és elmaradott is különben, haladnia, virágzania kell. Nálunk ezen állások, de kivált a rendőrönöki úgy vannak díjazva, hogy szinte gyanuval néz az ember arra, aki vállalkozik rájuk. Pedig ha valahol, hát nálunk mind a két hivatalra ember kellene a talpán.

Városunk sok tekintetben reá van utalva egy erélyes, de amellet körültekintő és tapintatos kéz vezetésére. Hiszen mindenki tudja és érzi, hogy az újabb közlekedési vonalak városunkat előbbi kereskedelmi jelentőségétől megfosztották. Összes jövedelmünk a termelésből telik ki. Ha nem volnánk hús körülfekvő község középpontja és némiképp azoknak termézetes bevásárlási forrása: igazán egyike volnánk a legforgalmatlanabb alföldi nagyaluknak.

Olyan férfiú kellene a város élére, aki ambícióból iparkodnék ennek szebb jövőt teremteni s fejlődését, mindenoldalú evolúcióját buzgón és önzetlenül előmozdítani.

De utóvégre ennek az embernek minden mást el kellene e nagy földadat érdekében hanyagolnia; s az ilyen munkát és odaadást legalább kellene kárpótolni, mert megfizetni úgy sem lehet.

Azt mondják: nincs emberünk. Elfelejtik hozzátenni, hogy csak erre a fizetésre nincsen. Majd lenne itt akárhány pályázó, csak érdemese nek találhatná otthagyni előbbi foglalkozását vagy keresetét. De míg a városi szolgálat a viszonyok esélyétől függő rövid keletű; míg a fizetések inkább csak jutalomdíjakul, az egyes — kivált kisebb — állomások, a pályatévészett egyének ideiglenes menedékhelyeül, a családi dinasztiki egyedáruul tekintetnek: addig a városi tisztség csak állapot, csak átmeneti életmód, alkalom ismeretség szerzésére, ahol se biztonság, se előléptetés, se penzió, se jó fizetés.

Ezen meddőségek mellett is ideje volna már, hogy a polgárság megmozduljon s gondoskodjék önmagáról. Ha lesz indítvány, akkor mi is szólunk a részletekhez.

Néptanítók nagygyűlése Budapesten.

(A harmadik egyetemes tanítói gyűlés. Iskolai egészségügy. Országos tanítói nyugdíj törvény revíziója. A tanítói fizetés és az ötödéves korpótlék. Eötvös-árvaház. Bankett. Egészségügy folytatása dr. Frank Ödönről. Kis-övedelés (óvoda) és a népiszkola viszonya.)

A III. egyetemes tanítógyűlés végrehajtó bizottsága Szt. István napján d. e. 9 órától d. u. 2 óráig tartotta közgyűlését a megyeház dísztermében. Jelen volt 11 rendes tag, 75 vidéki egyetemi képviselő és a tanácskozásban részt venni óhajló körülbelül 130 hazai tanító.

Lakits Vendel, mint a végrehajtó bizottság elnöke, üdvözli a megjelent érdeklődő tanítókat, de egyszersmind sajnálatát is fejezi ki a fölött, hogy az országban oly kevés tanítóegylet tette tanulmány és tanácskozás tárgyául a rájuk nézve oly nagyfontosságú tárgyakat. Ezután fölhívja elnök a kultuszminiszter által kiküldött dr. Frank Ödön egyetemi segédtanárt, hogy az iskolai egészségügy körébe vágó értekezését olvasson fel. Dr. Frank nagy szorgalommal s beható tanulmányal készített értekezésében leírja az iskola összes külszervezetét és elmondja részletekkel, hogy milyennek kell azoknak lenniök, hogy az egészség fűntartására és előmozdítására alkalmasak és célszerűek legyenek. Értekező dolgozatának második részét a következő napra hagyja és igéri, hogy ennek folytatása alkalmával az egyetem életlani intézetében az egészségügyre vonatkozó szemléltető előadást is fog tartani. Dr. Frank majd másfél órai felolvasása után nagy éljenzések közt elhagyja székét s Lakits elnök Péterffy Sándort kéri fel, hogy mint megbízott, az országos tanítói nyugdíjtörvény revíziója jára vonatkozó javaslatát terjessze elő. Péterffynek jóízűen fűszerezett, de egyszersmind komoly beszédét nagy figyelemmel hallgattuk végig. Hogy mi foglaltatik Péterffy javaslatában és miként fogadta azt el a közgyűlés, — e kérdések a napilapokban eléggé meg voltak világítva, azért most ezekre reflektálni fölöslegesnek vélem. A következő tárgyat a tanítói fizetés és a korpótlék volt. Javaslatát egész terjedelmében szintén eléggé ismeretes a napilapokból. E heves vitát keltett javaslatnak Somlyai József azon nevezetes indítványa vetett véget, melyben az is mondva van, hogy „a felekezeti tanítók részestüljenek a törvényben megállapított tanítói fizetés minimumában és hasonló oda a kormány, hogy az állami tanítók részére biztosított ötödéves korpótlék a felekezeti tanítók részére is biztosíttassék illető hatóságok részéről.”

Ezek után Tóth József pestmegyei tanfelügyelő tartott szép beszédet az Eötvös árvaház történetéről s a tanítói hivatás magasztosságáról. Beszédének végezetét ismételjük mi is: „Előre tehát, — mondá — Istenben helyezett bizalmunk legyen a mi erős várnak, melyen győzedelmeskedni nem fog soha sem a közöny, sem a rosszakarat, sem a csüggedés! Kitartás legyen a jelszavunk, pályánk iránti szent lelkesedés a fegyverünk és mi győzni fogunk! Ez szent meggyőződés lelkemnek, tántoríthatlan hite szívemnek. E meggyőződéssel, e hittel üdvözölöm önöket s veszek egyúttal búcsút önöktől, királyunk Ő Felségére s egész családjára, állami kormányzatunk jólétére, önökre s kedves családjukra áldást kérve az eget urától.”

Két óra volt, midőn e vallásos érzelmekről tanuszkodó gyönyörű szavak Tóth tanfelügyelő kedves ajkairól elhangzottak.

Ezután az „Arany-sas” vendéglőbe mentünk, a közös ebédet elköltendő.

Aug. 21-én reggeli 8 órakor az érsek-utcai népiszkolában, mint találkozási helyen, ugy a budapesti, mint a vidéki tanítók egygyűltünk s fél 9 órakor Lakits V. kalauzolására mellett a már főnebb említett életlani intézetbe mentünk Dr. Frank Ö. előadásának meghallgatására. Az előadó megérkezése előtt, Baly István vezetés mellett, nagyító üvegen szemléltük az emberi test üvegre festett részeit. Nagy szíveséggel s meglepő ügyességgel mutogatta a különféle testek különféle részeit s egész értelemmel adta elő a tömördek, különféle műeszközök alkalmazási módjának magyarázatát. Mindent osztatlan figyelemmel kísérték és szemlélték velünk: Tóth J. tanfelügyelő Lederer Ábrahám és Péterffy Sándor, korunk e jeles paedagogusai is, kik minden tanítónak nagyon jó barátai. Midőn dr. Frank megérkezett, bevonultunk az előadó terembe!

Ezen terem valóban nagyszerű! Az ily magamféle falusi ember méltán bámúlhat a meglepő nagyszerűségeken. Első tekintetre ugyanis azt vettem észre, hogy itt a tanuló lenézik a tanítót. Le bizony s a legutolsó tanuló, illetve a legutolsó padban ülők legalább is négy méter magasságból! Ez akként történt, hogy az első pad hosszú félkörben nyúlik el az előadó asztala előtt, s minden következő pad mintegy 20 cm-trel magasabban áll a közvetlen előtte valónál. Így lesz az előadó szavai az utolsó hallgatónak is könnyen hallható, a legkisebb vagy legnagyobb tudó

mányos kísérlet is teljes egészében látható. De most már halljuk a derék fiatal Dr. Frank egészségügyi előadását! A fűtő-ről értekező, bemutatja a Meidinger-féle kályhát rajzban.

A légfűtés ismertetése után bemutatta a melegvízfűtés eszközeit.

Iskolára legalkalmasabbnak találja a melegvízfűtést és légfűtést. Több orvosi tekintély támogatásával bebizonyítja, hogy a tanítással foglalkozóknak téves azon állítása, mely szerint a légfűtés által a levegő nagyon kiszáradna s ez okozná a tanító s általában az iskolában levők torokkaparását, köhéselését. Mert ezt nem a levegő okozza, hanem a forró kályhákban megpörkölt porok, melyek a torokba jutnak. Nem áll tehát, hogy a légfűtés célszerűtlen volna, hanem igen célszerű, csak a kályha a szobában ne legyen gyújtó és pörkölő s ezen ártalmas porfélék egy kis jóakarattal és tisztaságszeretettel távolíttassanak el; azaz ugy a szoba és az abban levő ruhák, valamint a kályha rendszeren tiszták legyenek. Az iskolapadokat szintén képekről szemléltette s kézzel foghatólag bebizonyította, hogy a különféle iskolai padok közül melyek a célszerűek s melyek a testlök. A szemléltető előadás után ismét értekezését vevé elő. Elszámlálja a gyermeki különféle betegségeket, ezeknek legvalószínűbb okait és elsorolja ama betegségek elhárítására szükséges eszközöket. A szemek épen tartására sokkal célszerűbbeknek tartja Körnerrel a palatáblákat használni a fekete táblák helyett; mert a palatáblákra irt betűk sokkal kedvezőbb benyomást tesznek a szemre, mint a fekete táblára írottak. A tintával irt betűk ugy viszonylanak (a bizonyos távolságra néző szemekre) a palával írottakhoz, mint 4:3.

Olvassa, hogy a nyolc esztendőn aluli gyermekeknek még nem tanácsos házi feladványokat adni. Az alsóbb osztályokban leginkább csak a szemléltető oktatás van helyén s csak a felsőbbekben kell a szemléltetés mellett említetni is. Fölsorolja a szabályokat, melyeket az írásgyakorlásnál megtartani kell. Többek között mondja, hogy a lábának ilyenkor szilárd alapon kell nyugodniök és igen ajánlja a legújabbban kezdeményezett azon írásmódot, mely szerint a betűk nem jobbra, hanem balra dőlnek. Ajánlja pedig azért, mert sokan tapasztalásból erősen állítják, hogy huzamos jobbra dülő betűjű írásnál a kézfej a csuklóban megfájdul; ennek okát pedig azon körülményben találjuk, hogy tudvalevőleg kezünk alkarja az írás alkalmával a papír felé balra irányul s a kéz, fejet pedig csuklóban mindig jobbra kell erőtetnünk, ha jobbra dülő betűkkel akarunk írni. Míg a balra dülő írásnál a kézfej az alkaral balra menő egyenes irányban marad mindig, szóval a kézfej a csuklóban nem erőtetetik sem jobbra, sem balra. Következett a testgyakorlás, mint az egészséges fejlődés fontos eszköze. Fölhozza Spártát és régi nevelésügyét. Említi, hogy Németország ugyszólván e tekintetben már utánozza a spártaiakat. Nálunk is sokat tettek már. Elősorolja a tornaeszközöket, azoknak részeit s alkalmazási módjait. Kiemeli, hogy csak akkor kezelheti a testgyakorlatot hasznosan a tanító, ha az életlani és bontani ismereteknek is teljes birtokában van.

Statistikailag kimutatta továbbá, hogy az iskolában a rövidlátók száma roppantul növekszik. Így a népiszkolában 1—2%, gymnasiumokban 6—10%, felsőbb intézetekben pedig már 20—30% rövidlátó tanuló találtatik.

Végül esetelte előadó a tanítók nemes kötelességét az ifju nemzedék egészségének fűntartása és előmozdítása érdekében. Ennek végeztével Lakits tőv. ig. tanító szép szavakkal megköszönte a jeles fiatal előadónak a hazai tanügy előmozdítása és az apró nemzedék egészséges fejlődésének érdekében tett hasznos, buzgó s nemes fáradozását.

A program szerint délután 1 órakor az országos kiállítás megtekintésére indultunk, hova ez alkalommal Glatz György fűv. tanító kalauzolására mellett 20 kros jeggyel mehettünk be. Egész 6 óráig igen sok helyen megfordultunk, és legtöbbet időztünk a tanügyi kiállítás szemlélésével. Találtunk remek munkákra, de találtunk oly dolgokat is, melyek valóban neveltségessé teszik a kiállító tulajdonosokat. Végre elérkezik a 6 óra, siessünk a dalésmunkába, itt fogja tartani az ismert nevű író: P. Szathmári Károly beszédét a kisdednevelés (óvoda) és a népiszkolai ügy összefüggéséről az óvók és néptanítók előtt.

Nagy számban hallgattuk őt, kinek beszédéből sokkal többet szerettem volna följegyezni.

Elmondja, hogy mennyire arisztokraták vagyunk. Mindannyian erőnek hatalmával doktornak, ügyvédnek és miniszternek akarjuk gyermekeinket nevelni, ha van e pályákra tehetsége vagy hajlama, ha nincs.

Pedig nagyon sokszor megtörténik, hogy sok ügyvéd fia sokkal szerencsésebb s boldogabb iparos lett volna, mint hivatalnok, ha szűli és nevelő hajlamait tekintetbe vették volna, s azoknak szabad folyása szerint képezték volna. Már az óvodában meg kell kedveltetni az ugynevezett játszómunka által a munkálkodást és ugy az óvodában, mint a népiszkolában oda kell hatni, hogy az általuk végzett munkának örülni tudjanak, hogy a munkát örömmel, önbecsúgyból, ne pedig kényszerből tanulják és tegyék. Az óvodától kezdve, a népiszkolán keresztül, egész a

mesterség tudományáig így vezetett s oktatót iparosnak szánt gyermek, ha például cipész, az általa elkészített jól sikerült cipőnek ép úgy örül, ép oly kellemes érzelmek fogják ezáltal elkeblés ép oly boldognak érzi magát, mint ama költő, ki a legsikerültebb s legremekesebb költeményében gyönyörködik.

Már a kised nevelésnél kell arra törekednünk, hogy megértethessük növendékeinkkel, miszerint a becsülettel munkálkodó s munkaszerető értelmes iparos ép úgy megérdemli bárki részéről is a tiszteletet, mint akár az ügyvéd. És a ki a jól képzett becsületes munkást nem becsüli és tiszteli, az nem is fog tartozni soha a művelt emberek közé!

Az elemi iskolában főfeladat legyen: a gyermeket úgy képezni és nevelni, hogy senkit se rangja és ruhája, hanem mindenkit érdeme szerint szeressen és becsüljön; mert a rang és ruha többnyire csak szerepe s nem érdem!

Már János.
tanító.

Hirek.

Ő Felsége a király a pozsegi hadgyakorlatokról Gödöllőre utaztatva városunkat is érinté. Ő Felsége külön vonattal f. hó 16-án éjjeli 11 órakor érkezett meg. A perronon, minthogy Ő Felsége aludt, nem volt semminemű hivatalos fogadtatás. Pár pernyi ittudózás után a vonat Szabadka felé rogtott.

A titeli kir. járásbírósnál 4 hét alatt aláírásbírói állomás betöltendő.

A szabadkai illetékkiszabási hivatalnál fogalmazógyakornoki állomás van üresedésben.

Az orsz. virág-, gyümölcs- és zöldség-kiállításon megyénkbeli mint kiállítók résztvettek: Barfusz Ede (Szabadka), Bednárz Károly (Szabadka) és Schlegel József (Zombor). Ez utóbbi 50 frk. pénzdíjat is nyert aranyban.

A Bács-Bodrogh megyei méhészegylet f. évi március hó 5-én Cserenkán tartott ig. választmányi ülés egyik határozata értelmében dr. Rátai József megyénk kedves főorvosa és ügybuzgó méhésze, egyetünk elnöki tisztje viselésére volt felkérendő. Van szerencsém egyetünk igen tisztelt tagjainak jelenteni, hogy ez ügyben dr. Rátai főorvos urat személyesen megkerestem, ki is az ügy érdekében ezen itt említett tisztii állást intézkedésig elfogadta. Bresztovácott, 1885. évben. Jakobb József, a Bács-Bodrogh megyei méhészegylet igazgató alelnöke.

Ertesítés. Egyetünk tagjainak nagy része, úgy az egylet maga, az országos kiállításnál igen sok méhészeti tárgyakat állított ki. Ebből kiindulva tisztelettel értesítjük egyetünk tagjait, úgy a n. é. közönséget, hogy a Bács-Bodrogh megyei méhészegylet évenként tartani szokott vándorgyűléssel összekötött kiállítás ez évben nem rendeztetik. Dr. Rátai József, egyeteli elnök. Jakobb József igazgató-alelnök.

Halasról írják: Senki sem gondolta kedden délel 11-kor, midőn zombori vasuti állomásunkról a személyvonattal kedélyes búcsúkézszorítások közt elindultunk, hogy pár óra múlva önhibánkban kívül életveszélybe kerülünk. Ugyanis f. hó 15-én délel az 506. számú személyvonat összeütközött az 551. számú tehervonattal oly szerencsétlenül, hogy egy vasuti számítást, kinek az összeütközés alkalmával súlyos vas láda esett a mellére, azonnal meghalt. Egy szerbiai marhakereskedő, ki a tehervonatról a vész pillanatában ki akart ugrani, oly szerencsétlenül esett el, hogy egyik felső karját eltörte s több oldalborda összeütközött. Több utasnak az erős rázkódtatás következtében állkapja tört el. Mintegy 15 súlyosan és 10 gyengébben sérült meg. A sebesülteket a szabadkai kórházba szállították; a halottat 16-án boncolták. 5 vagon és a tehervonat gőzgépe teljesen összeütközött. A tehervonat Csikány nevű mozdonyvezetőjét erős fedezet alatt Szabadkára kísérték; ő volt oka az összeütközésnek, mert 24 méterrel túl ment a jelfán.

Hamis jelzésű vagy hatósági hitelesítéssel el nem látott mértékek használata által, a kbt. 139. §-ába ütköző kihágás esetén az elkobzott mérlegek és üvegekből befolyó vételár, valamint a pénzbüntetés is a btk. 27. §-ában megszabott célokra fordítandó. Ily értelemben határozott a m. kir. belügyminiszter f. évi 2013. kih. sz. a. Nógrád megye közönségéhez intézett követező rendelkezésben. A megye alispánjának f. évi február hó 9-én 405/1884. kih. szám alatt kelt II. fokú ítélete, mely szerint a nógrádi járás szolgabírája által hozott első fokú ítélet megváltoztatásával, J. József és R. Jakab alsózápi lakosok részben hatósági hitelesítéssel el nem látott, részben hamis jelzésű mértékek használata miatt az 1879. évi XL. t. c. 136. §-a alapján fejtenkint 10—10 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében 1—1 napi elzárásban, továbbá az eljárás és a felmerülhető tartási költségek megfizetésében marasztaltattak el, továbbá hamis jelzésű koresmai üvegek árulása miatt, G. Jakab és öz. P. Váci b. gyarmati kereskedők ellen a vizsgálat, végre az elkobzott mértékek elárulása s a vételárnak Nógrád megye pénztárába leendő beszolgáltatása elrendeltetett. F. Henrik által közbetett felebezés folytán felülvizsgáltatván: oly módosítással hagyaték helyben, hogy az elkobzott mérlegek és üvegek vételára, valamint a pénzbüntetések a btk. 27. §-ában jelzett célokra fordítandók.

Varga Albert sztanisicsi örsvezető f. hó 6-án délután Sztanisicon szép jelét adta bátorságának. Ugyanis ez alkalommal meglátta az utcán Mitrovesán Milán rovott életű egyént, ki a törvényszék által közzétett s ő minden hosszabb fontolgatás nélkül pusztán karddal kezében magát Mitrovesánra vetette s dacára, hogy ez revolverrel telfegyverkezve volt, elfogta s másnap az igazság sújtó kezeibe szolgáltatotta.

F. hó 20-án ejtetett meg a főgymn. dal- és önképzőkör tisztújító választása. A dalkörben elnökké Csernus Pál, pénztárnokká Bikár Milan (egyhangulag), titkárrá Mayer József választottat. Az önképzőkörben választmányi tagok: VIII. o. Csernus Pál, Du-hony János, Matzitz Pál, Spitzer Adolf és Sztankovits Gyula. VII. o. Firány József, Holländer Dávid, Horváth Béla, Koralek Henrik és Mayer József. VI. o. Jelasits és Spitzer. V. o. Kohn Gyula és Lang. A választmányi tagok közül választatot elnökké Stankovits Gyula; pénztárnokká Duhony János; jegyzővé

Csernus Pál VIII. o. tanuló; titkárrá Horváth Béla (egyhangulag); ellenőrré Firány József; könyvtárnokká Mayer József VII. o. tanuló.

A palánkai önkéntes tűzoltó-egylet által tizenkét évi fenállásának méltó megünneplésére folyó évi október hó 10. és 11-én rendezendő nagy népünnepekre az előkészületek serényen haladnak s az ünnepegy nap is oly imponáló és nagyszerűnek ígérkezik, hogy bátran kiállná a versenyt bármilyen hasonló fővárosi ünnepellyel. A versenybírói tisztséget Uhlyarik Imre, Szlávi János és Hipp Dezső urak szíveskedtek elvállalni. A gyönyörű élőképek és a műkedvelői színelőadások szükséges pompás díszleteket Eisenhut Ferenc festő-művész — itthon tarózkodása alatt szíveskedéssel festi, ezenkívül pedig közre is működik, miáltal az ünnepély programja egy kiválóan érdekes számmal gazdagodik. A tombola nyereségtárgyakat Palánkának nemes hölgyei ajánlották fel s több 200, szebbnél-szebb nyereségből fog állani. Egy szóval oly gyönyörű ünnepély lesz ez, melyre Palánka büszke lehet. Az érdeklődés ezért az ünnepegy napra általános s az egész környék készült is meglátogatni, sőt messze vidékről és a fővárosból is lesznek vendégek, úgy hogy a legszebb siker előre látható.

Stein József sztanisicsi lakosnak felesége f. hó 12-én, tehát az ottani bucsu előtt való napon, váratlanul elhunyt. Az ottani nép a férjét gondolta bűnösnek s azzal gyanusította, hogy ő üttötte nejét agyon. A megejtett törvényszéki boncolás és folyamatba tett eljárás lesz hivatva az igazságot kideríteni. Annyi azonban bizonyos, hogy a szegény asszonynak pálinkaivási szenvedélye okozta romlását; mert ez alkalommal is, mint egyébkor, bepálinkázott s vagy önmagát törte össze, vagy férje által üttetett meg halálosan.

A bajai dalegylet alapszabályai a bemutatási záradékkal elláttattak.

A kuljai járásbírósnál aljegyzői állomásra pályázat van hirdetve.

A múlt héten Szemző János helybeli nagybirtokos szállásáról egy dinnyékkel megrakott kocsit át akart hajtani a Monostorszégh felé vivő ferencsatornai hidon. A hid közepén azonban a lovak, nem tudni mitől, megbokrosodtak s a kocsit a kocsissal együtt a magas hidról a vízbe rántották. Szerencsére a közelben több napszámos dolgozott, kik azonnal mentéshez fogtak. Hosszas fáradozás után sikerült a kocsit a lovakkal együtt még élve kimenteni.

Ki a birtokán vagy a felügyelete alatt levő veszélyes tulajdonoságu kutyára a veszély megelőzése vagy megakadályozása végett a szükséges elővigyázati és oltalmi intézkedéseket nem alkalmazza, az a kbt. 122. §-ába ütköző kihágást követett el. Fajdalomdj nem itélhető meg. Ily értelemben határozott a m. kir. belügyminiszter f. évi 1964. kih. sz. a. Alsó Fehérmegye közönségéhez intézett követező rendelkezésben: A megye alispánjának f. évi május hó 20-án 57. kih. sz. a. kelt II. fokú ítélete, mely szerint a veres pataki járás szolgabírája által hozott elsőfokú ítélet módosításával J. Sándor bucsunpojeni lakos, veszélyes természetű kutyájára a szükséges óvintézkedések elmulasztása miatt az 1879. évi XL. t. c. 122. §-a alapján 1 napi elzárásban és 5 frt pénzbüntetésben, nem fizethetés esetében még 1 napi elzárásban, továbbá 1 frt 60 kr. fájdalom-díjban, 6 frt eljárás és a felmerülő tartási költségek megfizetésében marasztaltott el, az elmarasztalt által közbetett felebezés folytán felülvizsgáltatván, oly módosítással hagyaték helyben, hogy az 1 napi elzárás helyett, — tekintettel az elsőfokú ítélet indokolásánál felhozott enyhítő körülményekre, a kbt. 21. §-ának alkalmazásával 3 frt pénzbüntetés, nem fizethetés esetében 1 napi elzárás állapított meg, továbbá az 1 frt 60 kr. fájdalomdj, minthogy illyent a törvény nem ismer, töröltetik. Egyebekben az ítélet érintetlenül hagyatott.

E hó 17-én d. u. három órakor Mártonfi Károly országgyűlési képviselő Zomborba érkezett; egy zászló előlívése mellett tíz lovas és tízenegy kocsit kísért. Ma este kilenc órakor a „Pokol” koresmában bankett lesz.

A „Szabadkai Torna-egylet” utóbb tartott választmányi ülésén az augusztus 2-án tartott harmadik országos torna- és atléta-versenyek eredményei nyerték utólagos megerősítéseket. Balogh Dezső, a budapesti kerékpár-egyesület tagja a 15 km. célversenyben másodikban bajnokjelöltséget nyert, Wenczel Lajos országos bajnokjelölt harmadik küzdelme egyszerű versenynek tekintik. Nagybudafai Vermes Nándor és Kükemey Arpád viadoroknak ismertettek el; Schwanda Gusztáv a távúzásban országos bajnokjelöltséget nyert. A többi egyszerű versenyek közül Rohonczy Aladár gyorsúzású rekordja 1 perc 32 másodperc helyett, 1 perc 9 másodperc javított ki.

Gyámhatóság és bíróság közötti illetékességi összeütközés kérdésében a miniszter-tanács f. évi június hó 8-án 14. sz. a. követező határozatot hozta: „A kielégítési végrehajtásnak elrendelésére irányzott kérelem felett a határozás a kir. járásbírósg hatósági köréhez tartozik; mert a nevezett kir. közjegyző az árvaszéknek elmarasztaló határozata alapján ingatlanokra kéri a kielégítési végrehajtás elrendelését; mert továbbá a gyámhatóság marasztaló határozatait az 1877. évi XX. t. c. 191. §-nak harmadik és negyedik bekezdése végrehajtható közkiratok jellegével ruhazza fel és az ingatlanokra vezetendő végrehajtás tekintetében bírói végrehajtásra utasítja, már pedig a közigazgatási hatóságnak azon végrehajtható határozatait, melyek az érvényben levő jogszabályok szerint bírói végrehajtásra utalják, az 1881. IX. t. c. 1-ső §-ának h) pontjához képest oly közkiratok, melyeknek alapján bírói kielégítési végrehajtásnak van helye; és mert az 1881. IX. t. c. 2. §-a szerint ugyan ezen törvények 1. §-ának h) pontja esetében, a meny nyiben a marasztalás 500 frt készpénz összeget meg nem halad, azon járásbírósg illetékes, melynek területén az első folyamodásilag eljárt hatóságnak, a jelen esetben gyámhatóságnak székhelye van.

Városunkban f. hó 16-án két közöshadseregbeli tiszt karpadrájt vívott. Az egyik karján súlyosan megesbesült.

A m. kir. pénzügyminiszter f. évi 52053. sz. alatt, a hadmentességi díj fizetési kötelezettség tárgyában, a követező körrendeletet intézte valamennyi törvényhatósági közigazgatási bizottsághoz és kir. adófelügyelőkhöz: Kérdés tétetett ezen miniszteriumhoz az iránt: 1. Vajjon azon egyének, kik a f. évben a III. korosztályba tartoztak, de mivel a szükségelt hadjutalék nem telt ki, valószínű, hogy a jövő évben, mint IV. korosztálybeliek, a sorozásra felhiva lesznek, a f. évben kiirassanak-e már a hadmentességi díj alá tartozók közé? és 2. azon egyéneket illetőleg, kik az elmúlt évben, mint III. korosztálybeliek mentesítettek, de a f. évben mint IV. korosztálybeliek ismét felhivattak, a hadmentességi díj fizetési kötelezettség kezdete, mely időtől, illetve, mely évtől kezdve számítottassék? Ezen tárgyban, az egyöntetű eljárás biztosítása céljából, egyetértőleg a honvédelmi m. kir. miniszter ural, a követezőket rendelem: A hadmentességi díjról szóló 1880. XXVII. t. c. 1. szakasza 1-ső pontjának b) kikezdése és ugyanazon szakasz 2. pontja szerint hadmentességi díj fizetésének kötelezettsége az utolsó korosztályba vagy abból való kilépése után veszi kezdetét; — a véderőről szóló 1868. XL. t. c. némely szakaszainak módosításáról szóló 1882. XXXIX. t. c. 8. §-ának harmadik bekezdése; pedig az újonc állításra csak három korosztályt állít fel, míg a IV. korosztályba jutott egyének ugyanazon §. 4. ik bekezdése szerint csak kivételesen és azon esetben hívhatók fel, ha az újonc- és póttartaléki jutalékok, ugy szintén a honvédség legkisebb kielégítési szükséglete a három első korosztálybeli hadképesek által nem volna fedezhető. Ezek folytán a hadköteles korban álló egyénekre nézve „utolsó korosztályunk” a IV. korosztály csak kivételesen tekinthető, miből viszont következik, hogy azon egyének, kik a hadkötelezettség alól, mint III. korosztálybeliek a folyó évben mentettek fel, a hadmentességi díj alá tartozók közé már a f. évben kiirandók, miből ismét önértetőleg folyik, hogy a hadmentességi díj fizetési kötelezettség kezdetétől a véderőről szóló törvény idézett rendelkezéséinél fogva minden körülmények közt a III. korosztály, illetőleg az abból való kilépés tekintendő, — megjegyeztetvén azonban, miszerint a III. korosztályban felmentettek terhére már azon évben kirott hadmentességi díj az illetőknek a IV. korosztályban való felhivatásuk és besoroztatásuk esetében hivatalból törölnődik és esetleg visszatérítendő. E végből meghagyatják a kir. adófelügyelőknél: miszerint tekintettel arra, hogy miután csakis a hadjutalék végleges számba vétele alapján lehet biztosan tudni és megállapítani azt: vajjon a hivatalosan felhívott IV. korosztályból az újoncjutalék vagy póttartalékba, esetleg honvédségbe besorozott egyének megmaradnak-e a hadsereg, illetőleg honvédség kötelekében vagy pedig mint feleslegesek abból elbocsájtatnak — mely utóbbi esetben a III-ik korosztályból való kilépés évében kivett hadmentességi díj törlesztésének indoka elenyészik, — és hogy miután a hadjutalék ezen végleges számbavetele az illető sorozási év dec. havában az illető sorozó járásbeli szolgabírákat és önálló sorozó járásokat képező városok tanácsát hívják fel az iránt, hogy a III. korosztályban felmentett s már azon évben hadmentességi díjjal megrótt, de a IV. korosztályban besorozott egyének nevé, lak- és illetőségi helyüket, szóval a reájuk vonatkozó összes adatokat egy kimutatásba foglalva, a követező évi január hava 5-éig mutassák ki, hogy annak alapján az előző évre kirott hadmentességi díj hivatalból törölhető, s esetleg visszatéríthető legyen. Kelt Budapesten, 1885. évi aug. hó 24.

Arverés. Jausz Frigyesné 3341 forintra becsült ingatlanai november 8-án Újvidéken.

Rendőri hírek.

Tomecskó János kulpini lakostól f. hó 3-án a mezőről egy 4 éves, csillagos, bélyegtelen, pej paripa és egy darab 6 éves, hátul jobbról nC. bélyegű, pej paripa lovat ismeretlen tettesek elloptak.

Krebsz Antal bresztováci lakos istállójából f. évi aug. 25-én éjjel egy 13 éves, vörös pej kanca, bélyegtelen, csillagos homloku és egy 3 éves, pej kanca, 12 bélyegű lovat elloptak.

Ifj. Babos János dorozsói lakostól, f. évi aug. 17-ikére viradóra 1. egy 5 éves, deres kanca, mind a négy lábára kesely lovat, fél éves, sötét színű kanca csikóval, melynek mind a négy lába kesely és csillagos homloku, 2. egy 2 1/2 éves, világos pej mén, csillagos és hátsó lábaira kesely; és egy 2 1/2 éves, pej mén, hóka, első és hátsó lábára kesely lovat elloptak.

Grujics György 6-soóve-i lakostól f. hó 9-én egy 13 éves, h. bal combján 4. 3. bélyeggel ellátott 60 frint értékű fehérszőrű kancalovat és egy 2 éves, h. bal combján K. bélyeggel ellátott 80 frt értékű pej kanca csikót elloptak.

Temerin községben a f. évi aug. 30—31-én megtartott országos vásár alkalmával egy fehér szőrű, jobb szarván B. B. 50 és B. B. 27, hátul balról IV, jobbról S. 5. bélyegű tehén fogatott fel. Esetleges árverése 30 nap múlva.

Felső-Szent-Iván község határában 6 darab birka bitangásba vétetett.

A zentai határában. a szállások között egy sárga paripa kékes, 13 évesnek látszó, hátulsó bal-táran L. S. bélyegű ló bitangásban találtatott. E; etleges árverése f. évi szept. 25-én.

Torzsá községben f. évi szept. 5-én egy pej paripa, hátul jobbról F. B. bélyegű ló, lövelv hiánya miatt bitangásba vétetett.

Felső-Kovil község határában egy fehér szőrű, 2 éves, mindkét fülén jegyes tinó gazdátlanul találtatott és bitangásba vétetett.

Szurok Éva cseléd 1882-ik évi május 8-án 611-ik szám alatt a szabadkai kapitányi hivatal által kiállított könyvét elvesztette.

Friedl Antal almási lakos Almás község előjárósága által f. évi május hó 9-én 550 szám alatt nevére, egy sárga, herelt, 12 éves, csillagos homloku lóról kiállított járlatot elvesztett.

Irodalom.

Megjelent a Tanügyi Lapok második száma a követező tartalommal: Egészségügy az iskolában. I.

Trefort kongressziónum levél Sz. lom. — firttal, közlemez az előbérmen szünetel
dédelg s rövid bármil mienk. nint s után s Majd ben is
tát a szegő kedély légrez
nyitva plomá
hajtás
balról naden fogad (robin duna
velü jó be olajár vágy
jobb
ciden rán r váló ki ez kát f gár e rélyo gömb
csopo látezi lunk ottho val t
dulva szaki Az futna
varo (cor örles lonz tana paca kanc kiir herr
ját halog lyog
leve bise bok
(am val arbo fehé dud sora s sz De és csor rény
egy eme
kör ürül jük lenn
kis

Trefort körrendelete. II. A közegészségügyi s orvosi kongresszus IV. szakosztályának ülése. — A minimum és a korpótlék. Vass Mátyástól. — Tanügyi levél Szegedről. Juszus. — Iskolai értesítők. Irodalom. — Különlélek. Előfizetheti egy iskolai évre 3 fittal, félre 1 ftt 50 krral. A szellemi részt illető közlemények a szerkesztőből (Szabadka, gymnasium), az előfizetési pénzek a kiadóhoz küldendők. Csak hármas leveleket fogadunk el. Megjelenik, a nagy számmal kivéve, minden hó 1 én és 15 én.

SÉTÁK A ZOMBORI PARKBAN.

Irtta: VÉRTESI KÁROLY.

„Szent természet! dajkálkodó anyám,
Szeretlek é. kimondhatatlanul!
Gyönyör s megnyugvás telke száll reám,
Lombod, virágod ha sarjad, ha hull.
Tanulni menvén hozzád: megjövök
Édes kincsekkel mint a fűgő méh,
Megtönnnyebbülök karjaid között,
Ha szívem bú, . . . terheléd.”
Tompá.

I.

Kedvező időjárásban született és ügyes kertész dédelgette kiskorában. Szemünk előtt pelyhesedett fel s rövid idő után*) teljes pompájában virul, beválnék bármilyen nagy város díszéül. — De most, hogy a miénk, nem méltatjuk kellőképen. Az ember is olyan, mint a szívárványt űző kába gyermek; elérhetetlenek után sóvárog s eléggé nem becsüli meg azt, mi jeje van. Majd ha mások eldicserik szépségeit, a mi szemünkben is nőni fog az értéke.

Jer karomra szives olvasó s tégy velem egy sétát a díszkert egymásba fonódó utain. A szellős ózon szegődik hozzánk — kíséruül. Bocssásunk szárnyra a kedélyt. Hallgassuk meg a bájdalu zenének karát és légrézégkor a fiatal fenyő sudarak sírását.

Zöld sövény közt, a rácsos kis kapu, hívólag nyitva áll. Lépjünk be a természet emez ékes templomába

„Míg nyárban a szép
Tubarózsa ébred:
Virágban áll a kert,
Diszlik a természet.
Az ég arca nyájas,
Harmatot, sugárt hint . . .”

A virágok felséges illatot lehelnek s a fák új hajtásaival zephírek játszanak.

Még csikorog utánunk a rácsos kis kapu, már is balról egy tekintélyes nagyságú nyárfák (populus canadensis) s japáni szoforok (sophora japonica) árnya fogad bennünket, melyhez illatot vegyít néhány akácfa (robinia pseudoacacia). Jobbról a cserjék s bokrok indulnak ki, utunkban hogy kíséjjenek.

Szemközt a gyeppázsiton, egy ezüstös hamvaslevélű olajfű vagy ezüstfa (elaegnus argentifolia), a jó benyomást eleve már megszerzi. A legtöbben csak olajfának hívják, pedig nemis bántja őt a nagyra-vágás.

Az út körbe visz, tegyünk ezen az úton egy jobbkézre forduló körsétát.

Az olajfű mellett három platánfa (platanus occidentalis) büszkélkedik. Ha a szemközti bokrokon korán reggel áttör a napugár s a lemezdarabokban leváló kéreg fehér foltja, élénk világos lesz, úgy veszi ki ez magát, mintha az éj erdei gnómjai egy lámpácskát felejtettek volna a fasudarán, mikor az első sugár elől elillantak. A platánfának tenyéralakulag karélyozott hosszúnyelű leveleivel s a kacsánokon lógó gömbszerű barkáival, vidámító szellő játszik.

A magas platánfák mellett jobbról-balról két csoportban, hat fenyőfa (abies excelsa) megtöppünli látszik. A fenyőfák a bécek kedves gyermekei, nálunk alant vendégek csak, míg a platánfák, az édes otthon itt élvezik. Meg is látszik rajtuk, díszpompával terjeszkednek.

A platánfák átellenében, már a bejárattól kiindulva, a tisztások és pázsitok által csak itt-ott megszakítva, a cserjék s bokrok sok szép faja ölelkezik. Az utak szélét szegik, szemünk előtt pedig körbe futnak, valóságos bokor-szalag.

A mogyoró bokrok (corylus avellana) ágai, udvaroncokként hajlonganak. A sokvirágú fekete som (cornus sanguinea) boggyójával sok fekete gyöngyöt érlelt. A vesszős fagyal (ligustrum vulgare) mellé a lonc (lonicera tatarica) és a bangita (viburnum lantana) sorakozik. Itt-ott kecskerágók (evonymus europaea) vörhenyedő papsipkái kedvességgel mosolyogva kandikálnak ki a sűrű zöldből. De a hol csak lehet, kiirtja a kertész őket, az özöndékek petéiből elevenült hernyókat protegálják nagyon.

A cserjék között találjuk az orgonafák több fajtát (syringa vulgaris, s. persica). A szelence virág halavány ibolya színével kora tavasszal már mosolyog, szárhegyen ülő csokraival illatoz.

A sárga akácfa (cytisus laburnum) három ives levelekkel a cserjék mögött bujkál. A török hibik (hibiscus syriacus) sok színt virágai is tartítják a zöld bokrokat.

A sárga ribizli (ribes aurera), hanga mandula (amygdalus nana) a kora tavasz rózsás virágaival, a vad indigó (amorphia fruticosa), a borsófa (caragana arborecens) a vadjázmin (philadelphus coronarius), fehér kedves virágaival, a bajnóca (spiraea) és a dudafűrt (coluthea arborecens) stb. cserjék, bokrok sorakoznak még, hogy változatossá tegyék a műkert s szemünk mindenütt találjon rajtuk egy kis pihenőt. De ki győzné elszámlálni mindazokat a díszcserjéket, es csoportosítottak. Azok közül egynemelyik olyan szerény, hogy hátrabúvik, ha előtte az uton járunk.

Balra, hol az út a nagy körönd felé visz be, egy szép trombita fa (pignonia catalpa) díszleg s emelkedik a cserjék fölé.

Kissé idább jobbra, egy virág telepet pázsit ölel körül. Az égszínű nefelejtsek (myosotis palustris) örülnek itt a harmatseppeknek. Őszedugják kis főrülnek itt a harmatseppeknek. Őszedugják kis főrülnek itt a harmatseppeknek. Őszedugják kis főrülnek itt a harmatseppeknek. Őszedugják kis főrülnek itt a harmatseppeknek.

Mikor az ut a virágoknak nevet adott, nevé a kis nefelejtsek elfeledte. Sírva, búsongva visszament s

imigyen esdekelt: uram! én feledém már, hogy milyen nevet adál nekem. Mig társaim örülnek s egymás nevével kérdegetik, én nekik nem mondhatom nevetem, mert nevetem elfelejtém. Te kis feledékeny! mond az ur, legyen hát neved: nefelejtsek.

Mikor a nefelejtsek gyenge szárát, megszúrja a forró sugar s egymásután rendre haltak, sűrűk fölött petuniák (petunia hybrida) díszlenek. Fehér-rózsá- és viola-színnel enyelegnek.

Mellettük a kis tisztáson, két piros virágú akácfa (robinia hispida) álldogáll.

Balfelen a tisztáson, fürtös cseresznyefák (prunus padus, prunus mahaleb), jézszamentek (philadelphus grandiflorus) és tülevelű fenyűfakkal, képeznek egy társaságot, de hogy ez még teljesebb is legyen, fehér nyírfák (betula alba) is szegődnek még ide.

Odább balra, egy lecsüngő szilfa (ulmus pendula) egymagában bú-ong. Sirok mellett volna helye, de itt jobban szeret lenni, virágokkal enyelegni.

Pázsitszélén balra, vörös judasfa (cerceis siliquastrum), száron ülő virágokkal örül a verőfénynek. Ágai a kemény téllel folytonosan hadilában állanak. Elfagyaszta szegényeket, azután meg újra nőnek, olyanok mint a csüggedt ember, ki újra kezd ha terve jóra nem dől.

Közel ide, egy fehér virágú vadgesztenyefa (aesculus hippocastanum) repedezett barna kérge költi fel a figyelmünket. Hetével állnak nyélen levelei. Fölnyúló bokréta is sok van rajta, így lett maga bokrétafa; május hóban, virágozó május-fa is. Háromszáz év előtt (1576) hozták hozzánk Azzsiából. Megszerette kertjeinket, úgy elterjedt, talán jobban is még, mint tulajdon hazájában. Éppen úgy vannak e fák is, mint a népek, kik Azzsiából kijövének.

Fűzfák előtt, különálló tarka színű hibik (hibiscus syriacus), arra kérnek, álljunk meg és nézzük őket kis ideig. Igényük ezen tül nem is terjed.

Most a sarkon, hol a lombfülle is kínál padjaival jó pihenőt, magasra nőtt fűzfák (salix babylonica) állnak. — Tekintélyes ágakban lecsüngő lándzsás levelekkel, nagyobb árnyat is adni iparkodnak. Marasztalnak. — Es nem marad itt mégis senki. Szomorúfűz a gyász és kebelrázó fájdalomnak jele. Itt is, hol körülöttük minden virul, szomoruan hajlik águk. Mit gyászolnak? szomorkodnak? Gyászolják a társaikat, azt a sok ágat, bokrot, melyet e kertben a kertésznek irtó keze, minden évben kivág és elfűrészel.

Fűzfák alatt a fagyal-bokrok, felmondják a barátságot. Nem szeretnek szomorkodni, émelgős nekik az a tulságos szeretet, hogy a fűzfa-ágak folytonosan reájuk borulnak. Kihalóban vannak, elkötöznek innét majd a fagyal-bokrok.

A fűzfák között, büszkén kimagasló s kareus hegyben végződő jegenye nyárfák (populus pyramidalis), ellentétes képet adnak. Ágai a törzshöz úgy simulnak, mint gyermek az anyja öléhez.

A virág körönd előtt balra, vastag ágú szép kőrifák (fraxinus excelsior) díszlegnek. Sötét színű lándzsa idomú levelei ellenesen tizenötével is vannak néha egy-egy nyélre felhalmozva.

Kigyóző körutunk közepén, egy virág körönd állítja meg lépteinket. Megérdemli, hogy egy percre megállapodjék nála figyelmeink. A köhalmot boros tyán levelek (hedera) futják körül. Barnemű levelei karélyosak, lándzsásak és szívdomuak. Legutóbbi alakjáért kedvelik a szerelmeseik. Nálunk nem virágzik, de erdőben, ha már nagyon megnőtt s felkapaszkodott a lombos fákra, vagy mikor vastag ággal a sziklára kúszik, októberben el kezd virágozni, de gyümölcse csak tavaszra érik meg.

Az örökzöld levelek mellett egynéhány szál paizskát, ugynevezett ördögborját (aspidium filix mas) is lehet látni. L-vele itt nagyon satnya, de erdőben, hol 90 centiméter magasságra is megnő, leveleik zöld zománcával, a napugár is szeret kacérkodni, ott a páfrányok e faja is szebb.

A virág-körönd magaslatán épszerű szép levelekkel, bíborvörös virágokkal díszleg a magas vinnád (canna indica) nagy bokorban. Rokona a bananának, melyek a forró földön alatt hordják magasan virág-koronájukat.

Elértünk a kertészkapuig, mely a fáskolába is átvézet. A kapu fölé illatos akác lombok (pseudoacacia) hajlongnak és íveztet képeznek. A kemény tövisek az ágakon párosával ülnek. Gazdag fürtű virágai, május végén, júniusban jó illattal kedveskednek. Leveleit a szerelmeseik tépegetik, kérdezik, hogy szeret-e? vagy nem szeret? Őszön összelapult száraz hüvelyeit a szél zörgeti. Az akácfa Északamerikából jött el hozzánk. Megszerettük. Fatóhomokot is kötünk vele, díszkertbe is tesszük. A fehér kis kapun vessünk ki egy tekintetűt, nem bánjuk meg. — A legszebb platán-tasor van itt, ennél szebbet nem mutat fel városunk. A vonaton érkezők dicserik is nagyon árnyait. Lombjai közt a verebek csoportokban gyűlést tartanak, itt csiripolnak folytonosan s unalmasan. El kell tűnünk: Jeder Vogel singt, wie er kann.

De most folytassuk körsétánkat. — Jobbról mindjárt, alig hogy egyet fordulunk, pompás fácska állítja meg lépteinket. Kevesen veszik észre e ritka díszfát. Elmaradt a növényben is társaitól. Ez a japáni ginkófa (salisburia adianthifolia). Világos zöld levelei, a legyező alakjával bírnak; mellette egy berkenyefa (sorbus aucuparia) lézeng, ősszel, skarlát-piros boggyóival virít.

Balra tömött juharfák adnak sötét árnyat az utakra és padokra.

Jobbra kőrifák, ágaskodva néznek ki az induló-házra.

A sarokban ismét fülke, lombsátorral. Jávorfák és terebélyes nyárfák adják árnyát, a miért e fülkét leggyakrabban felkeresik. Kibe járnak folytonosan, az indulóházra nyíló kis kapuján.

Hosszu meleg nyári napon, e szeglet körül sokott unatkozni a jó Tanaszia; ő a parknak őre. Régen hordozza már a városi szolgák libériáját. Most, hogy görnyedt öreg lett már, kegydíjra is érdemesült. Arca nagyon ismerős már nekem. Még a mikor gyermek voltam, atyám mellé volt beosztva szolgálatra. Azóta én ember lettem, ő pedig megöregedett. Most mind a ketten a parkba gyakran járunk, gondolom, hogy mi ketten, talán leggyakrabban. Nekünk nincsen rossz idő.

Vessünk ki a fasorba mi is egypár pillanatot. Nagyon élénk hely ez. Jövő-menő utas mindig sok van itt.

A hosszú fasor derékszegben keríti az egész parkot. A belső sorban vastagra nőtt nyárfák (populus canadensis) összelapult kocsanú leveleivel, léghuzamok játszadoznak, míg a másik külső sorban, magasra nőtt jegenye-nyárfák (populus pyramidalis) messziről üdvözlik már, a vonaton érkezőket.

E fasor nyáron, a misantropok sétaútja. Akkor pedig, ha téli szél is zúgatja a fákat s a ritkább léptek havas keskeny útja csikorog és fagytól ropog, egy vasúti őr és én vagyok, a kik erre többször járnak.

De lépjünk ismét be a parkba. A kis ajtó egyet csikorog és utánunk bezáródik.

A fülke mellett átellenben, gyeppázsiton, gömbölyített nagy csoportban, sok szép ferdenes (begonia semperflorens) védve tenyész. A nagyon ékes kis virágok, rózsá- és fehér-színben pompáznak.

A begoniák szépségében, egy vörös levelű jávorfa (acer atropurpurea) van elmerülve.

E gyeppázsiton, néhány vöröselevelű vadgesztenyefa (aesculus hippocastanum foliis rubris) is, társaságba sorakozik.

Mögöttük egy nagylevelű hársfa (tilia grandifolia) szerénykedik. Tengerzöld levelei közül bogernyőt képező virágainak illata áradoz felénk. Fajából Berlinben „Unter den Linden“ történelmi nevezetességű fasor is van. A képelet mindjárt egy himző-leányt is teremthet a fa alá, hogy a szójáték is kikerüljön: Filia sub tilia, filat subtilia filia.

Jobbról a cserjék ismét jobban gyülekeznek s szakadatlan láncolatban szegélyt fonnak a körutunkra.

Mögöttük szoforok (sophora japonica) állnak. Balról pedig, hol az utak összefolynak, Krisztus koronafák (gleditschia triacanthos) terebélyesednek.

Ágtöveinek sima, hosszú, háromágú erős töviseiről az a hagyomány van, hogy Krisztust ezekkel koronázták, ezért sokan golgothafának is nevezik. Széles barna hüvelyeit, pajkos gyerek szopogatja, lekvár nemű édességet keres bennök.

Virágjának virágnyelvi jelentősége szép: „Türj, szeress, remélj!”

Utközépen ismét sziklás virág-körönd, indiai virádnadosporttal. A köveket itt is borostyán ágak folyják körül.

Balról jávorfák (acer negundo) és akácfa árnya kísér a tamariska (tamarix gallica) bokrokig. Gyeppázsit által övezett sarkon, hol az utak is össze vannak fonva, a szemnek kedves zöld színben, piros ágon milliárd kis levél ül. A kertész folytonosan késsel fenyegeti ágát, meg ne nőjön, maradjon csak terebélyes kis bokornak. A hamis ciprus (tamarix) között egy szép acer sacharinum gyakorol fennhatóságot.

A sarokban ismét fülke kínál pihenővel. Magas nyárfák adnak árnyat hozzá. Szemközt a tisztáson nyúlunk fehér nyírfák (betula alba) nyomják el a fenyőfákat. És milyen önzők! Azt gondolják hogy ők különbek itt, mert seprőt s abroncsfát is adnak.

Álljunk még a függő kőrifánál (fraxinus pendula). Koronája sátor képez s ágai a föld színéig hullnak alá. Ritka szép fa, gazdag levéldíszszel, ékes alakjával.

Még mindig a bal oldal köti le a figyelmünket. A tisztáson négy gesztenyefa szelidségben meláz, még három platánfa (platanus orientalis és platanus occidentalis) ünneplés csendben díszpompát ül. E félre-eső helyen is még, szemünk élvezetéről jól van gondoskodva.

Amott az orgonabokrok zöldje fölé, szép jávorfa (acer campestre) emelkedik.

Jobbra egy amerikai diófa (juglans nigra) ékeskedik. Odább belül nagy csoportban változatos dáhliák vagy georginák (dahlia variabilis) vannak. Bár színgazdagok e virágok, feltűnést mégsem keltenek, pedig köztük egyik másik kiváló szép. A györgyike ezidőben nincs divatban. Száz éve hogy Mexikóból ide hozták, száz év alatt kedvelték is, hol meg elfeledték. Akkor mikor gyermek voltam, ott találtam minden kertben, akkor volt a georgina divat-virág. Lesz-e még az? az mondhatná, ki jól ismeri az emberek szépségeit.

Az útszélén egy jegenye-fenyőfácska búsong s még mindig kesereg. Jött egyszer a karácsonyest s egy kapzi kéz orozva lemetszé középen legszebb hajtását, mellyel az ég felé emelkedék. Növésben ezután elhagyták a társai. Az a gyermek, a kinek vitték a karácsonyfát, örömet is felede már, melyet a fácska okozott, de a fenyőcske sanyli, még mindig sanyli azt az orvkelet.

Mellette egy vörös cédrus, vagy virginiai bokoroka (janiperus virginiana) annál jobban büszkélkedik. Illatos fáját, iron befoglalásra is használják. Világos zöld magvaeskái gyöngyformában előtűnnek. Kedves fája ez a madaraknak. Mikor a hó, mint a szemfödél, takarja az alvó földet s minden tápszert elvont, e fára szállnak a madarak, a tobozban keresgélnek, apró magja jó tápot ad. A fa maga a nyitvatermők (gymnospermae) egy szép példánya s rokona a másik fájnak, melynek magvaiból csinálják a borovieuskát.

Fehér és rózsaszínű hibik (hibiscus syriaca, flore pleno) a fenyők mellett élénkséget kölcsönöznek e partienek. Mögötte a tamariskának egy másik, nagyobb fája (tamarix germanica) emelkedik fel a gyeppázsitról.

Jobbról ismét fülke, pihenésre berendezve. Terebélyes koronával bíró sötét nyárfák (populus canadensis) hajlongnak rá. Szeretik is felkeresni — szerelmeseik.

Egy trombitafa (bignonia catalpa) s a bálványfák (ailantus glandulosa) mellett elhaladva, mielőtt az ötven jávortárhoz érünk, vessünk még egy pillanatot jobbra a kapu felé, egy ritkább fajú orgonabokorra (syringa Józsikaeae). Nevét a bárónétól vette a ki váltajokból előállította. Ez tehát kiválóképpen magyar virág. Lilaszínű virága, jó illattal fogadja a közeli kapun érkezőket.

(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.

Laptulajdonos és kladó: Bittermann Nándor.

